

BELÜGYMINISZTERIUM
Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

Országos Polgári Védelmi Főfelügyelőség

H-1149 Budapest, Mogyoródi út 43. ☒: 1903 Budapest, Pf.: 314
Tel: (06-1)469-4116 Fax: (06-1)469-4388

9. melléklet a /2013 BM OKF főigazgatói utasításhoz

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV A NEMZETI MINŐSÍTÉSHEZ
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV

alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF) célul tűzte ki, hogy a katasztrófavédelem rendszerében mentésbe bevonható, különlegesen felszerelt és felkészült önkéntes mentőszervezetek és önkéntes területi polgári védelmi szervezetek részére egy Szervezeti és Műveleti Irányelvet ad ki.

A Szervezeti és Művelet Irányelv alaprendeltetése az, hogy a mentésbe bevonható önkéntes mentőszervezetek és önkéntes területi polgári védelmi szervezetek (a továbbiakban összegezve: szervezetek) részére ajánlásként megfogalmazzon egy alapvető szakmai követelményt. A BM OKF szándéka az, hogy azon szervezetekkel kíván a jövőben együttműködni, illetve azon szervezeteket kívánja a mentésbe, kárelhárításba bevonni, amelyek megfelelnek ezen minimum szakmai követelményrendszernek és ez alapján minősítetik magukat.

A szervezeteknek szóló minimum szakmai követelményrendszer egy Szervezeti és Műveleti Irányelv formájában kerül szabályozásra, hét szakterületet érintve:

- alapvető vízkár-elhárítási tevékenység
- a városi kutató és mentő (USAR), műszaki mentő képességek. (nehéz kategória javasolt minimum létszám 55 fő), közepes kategória 38 fő, könnyű kategória 12 fő
- kereső kutyás tevékenység
- bűvár tevékenység
- vezetés irányítás, logisztika
- kötéltechnikai mentés
- vízi mentési képességek

Az USAR szakterületen három minősítés adható ki: nehéz (javasolt létszám 55 fő), közepes (38 fő) és könnyű kategória (12 fő). A szakmai minősítést a BM OKF által kijelölt szakértői csoport fogja végezni. A BM OKF egységesíteni kívánja a BM OKF területi szerveinél megkötött Együttműködési Megállapodásokat. Szakmai követelményként elvárás, hogy a jövőben azon önkéntes mentőszervezetekkel kerüljön megyei vagy fővárosi szintű Együttműködési Megállapodás megkötésre, amelyek megfelelnek a Szervezeti és Műveleti Irányelvnek és alávetik magukat egy nemzeti minősítésnek. A megalakításra kerülő önkéntes területi polgári védelmi szervezetek felépítésében és működésében követniük kell a Szervezeti és Műveleti Irányelvet.

Szervezetek részére első alkalommal egy rendszerbeállító gyakorlat keretében történik a nemzeti minősítés, amelyre egy bemutatkozó háttéranyagot (portfoliót) kell a szervezetnek benyújtania. A háttéranyaggal és a terepen végrehajtott gyakorlattal bizonyítani kell a Szervezeti és Műveleti Irányelvnek való megfelelést. Évente kell képzés, felkészítés vagy bemutatók formájában frissíteni a megszerzett tudást és szinten tartani a szervezet készültségét. A minősítést ötévente kell teljes körűen megismételni. A minősített szervezetek számára egy igazoló okirat kerül kiadásra, amely feljogosítja a szervezetet, hogy mentésben vehessen részt.

A szervezetek szakmai irányítását a BM OKF Országos Polgári Védelmi Főfelügyelősége végzi. A BM OKF külön együttműködési megállapodást egyik önkéntes mentőszervezettel sem köt, azt a területi szervek hatáskörébe utalja.

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

Felkészülés	Igen/Nem
1. Mentőcsapat megalakulása	Igen/Nem
1.1. A megyei, fővárosi veszélyeztetettségének megfelelően a mentőcsapat képessége és kapacitása kiegészíti és erősíti a helyi, megyei és országos katasztrófavédelmi rendszert.	
2. Alapvető általános elvárások, követelmények	Igen/Nem
2.1. Rendelkezik együttműködési megállapodással a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) területi szerveivel.	
2.2. Mentőcsapat rendelkezik a működéshez szükséges engedélyekkel, okiratokkal.	
2.3. Mentőcsapat rendelkezi Eljárási Renddel a tagok és a csapatkomponensek mozgósítására és mentésbe történő bevonására.	
2.4. Mentőcsapat rendelkezik képességekkel a hazai és külföldi mentőcsapatok fogadására, erő-eszközök összevonására.	
2.5. Eszközeik, felszereléseik azonnal alkalmazható állapotban vannak tárolva	
2.6. Eszközeik, felszereléseik bevizsgáltak, a szükséges engedélyekkel rendelkeznek	
2.7. Csapattagok kiképzettek, az adott mentési feladatnak megfelelő szaktudással rendelkeznek.	
2.8. Csapattagok rendelkeznek a bevetéshez szükséges egészségügyi alkalmassággal	
2.9. Csapattagok önkéntes alapon saját szabadidejük terhére vállalják a mentőcsapat alaprendeltetésében rögzített feladatokat.	
2.10. A mentőcsapat az együttműködési megállapodásban rögzített feladatokat vállalja.	
2.11. Mentőcsapat vállalja a hazai minősítést, amelyet 5 évente megismétel a BM OKF által kijelölt szakértők előtt	
2.12. Mentőcsapat évente frissítő gyakorlatot és képzést tart a BM OKF területi szerveinek felügyeletével.	
2.13. Mentőcsapat külföldi bevetést (határon átnyúló) csak a BM OKF engedélyével végezi	
2.14. Mentőcsapat a BM OKF és területi szerveinek szakmai felügyeletét elfogadja	
2.15. Mentőcsapat a Katasztrófavédelem által történt bevonás esetén elfogadja a BM OKF és területi szerveinek irányítási jogkörét (kiadott BM OKF igazoló kártya alapján kárterületre beléphet)	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

2.16. Médianyilatkozatot és közleményt a BM OKF előzetes engedélyével tesz.	
3. Adminisztráció	Igen/Nem
3.1. Mentőcsapat rendelkezik éves kiképzési tervvel.	
3.2. A működésre, a finanszírozásra és a bevetésekre Mentőcsapat rendelkezik belső eljárási renddel vagy akciótervvel.	
3.3. Mentőcsapat működése az alapdokumentumaiban rögzített módon szabályosan történik.	
3.4. Mentőcsapat aktualizált erő-eszköz kimutatással rendelkezik.	
3.5. Csapattagok részéről csak a szükséges személyes adatok kerülnek nyilvántartásba	
4. Döntéshozatal	Igen/Nem
4.1. Létezik-e hatékony kommunikáció a csapat döntéshozói között a bevetéssel kapcsolatos döntések kellő időben történő meghozatalához?	
4.2. Rendelkezik csapatvezetővel és vezetési törzsszel.	
4.3. Rendelkezi a csapat összekötővel (tiszt)	
5. Csapattagokkal kapcsolatos kritériumok	Igen/Nem
5.1. Létezik-e kipróbált rendszer a bevetésen résztvevő csapattagok kiválasztására?	
5.2. Átesnek-e a csapattagok egészségügyi szűrésen közvetlenül az elindulás előtt?	
6. A csapat struktúrája	Igen/Nem
6.1. A csapat struktúrája követi-e az alábbiakat:	
6.1.1. Vezetés	
6.1.2. Logisztika	
6.1.3. Árvízi védekezés	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV

alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

6.1.4. Orvosi ellátás	
6.2. Mentőcsapat képessége és felelősségi köre tisztázott (együttműködési megállapodás)	
6.3. Rendelkezik-e a csapat elegendő taggal és felszereléssel, hogy folyamatosan dolgozzon két váltásban, legalább 7 napig egy árvízvédelmi szakaszon vagy egy településen.	
6.4. Képes-e a csapat teljes önellátását biztosítani a bevetés ideje alatt?	
7. Képzés	Igen/Nem
7.1. Rendelkezik-e a csapat képzési és karbantartási programmal, amely felkészíti és felszereli a személyzetet az árvízi védekezési tevékenységre?	
7.2. Képes-e megfelelően együttműködni más csapattal a kárhelyen az alábbi helyzetekre:	
7.2.1. Hazai és nemzetközi csapat segítséget ajánl fel.	
7.2.2. Hazai és nemzetközi csapat technikai támogatást vagy felszerelést kér.	
7.2.3. Erőket megosztani és másik mentőcsapattal együtt dolgozni.	
7.2.4. Beavatkozás során erő-eszközöket összevonni	
7.3. Mentőcsapat rendelkezik kiképzett csapatvezetővel és összekötő tiszttel.	
7.4. Léteznek-e naprakész nyilvántartások a csapatszemélyzet képzésével és az eszközök karbantartásával kapcsolatban?	
7.5. Létezik-e folyamatos képzési program, a felkészülésre, az eszközhasználatra?	
7.6. Rendeznek-e gyakorlatokat a katasztrófavédelemmel vagy más mentőcsapattal.	
7.7. Rendelkeznek-e a csapattagok a szakterületeknek megfelelő dokumentálható képesítéssel.	
7.8. Ha a hazai képzési rendszerben az adott szakterületnek nincs képzési és vizsgarendszere, akkor a csapattag rendelkezik-e nemzetközi vagy hazai igazolható kiképzettséggel.	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

8. Infokommunikációs kritériumok	Igen/Nem
8.1 Képes-e a csapat kommunikálni:	
8.1.1 Belső irányba (csapaton belüli kommunikáció a csapattagokkal)	
8.1.2 Kifelé (kárterületi kommunikáció)	
8.2. Képes-e a csapat térinformatikai (GPS, térképezés) technológiát használni?	
9. Dokumentumok	Igen/Nem
9.1 Rendelkeznek-e a csapattagok a következő személyi dokumentumokkal:	
9.1.1. Érvényes személyazonossági igazolvánnyal (legalább fél évig nem jár le)	
9.1.2. Érvényes egészségügyi igazolásokkal (oltás, tüdőszűrő, orvosi alkalmassági)	
9.1.3. Rendelkezik balesetbiztosítással	
9.1.4. Csapattagok a kiképzettségüket igazoló engedélyekkel (kisgépkézeli stb.)	
9.1.5. Gépjárművezető a kategóriának (nehéz utánfutó) megfelelő vezetői engedéllyel.	
9.2 Rendelkezik-e a csapat az alábbi csapatot érintő dokumentumokkal:	
9.2.1. A csapat csapattagjainak névjegyzékével (szükséges személyi adatokkal)	
9.2.2. A csapat adatlapja (kapacitás, képesség összesített kimutatása)	
9.2.3. A csapattagok kapcsolattartási adatai sürgősség esetére	
9.2.4. A felszerelések jegyzéke a rádiófrekvenciákkal	
9.2.5. A veszélyes árukkal kapcsolatos szállítói nyilatkozat	
9.2.6. A felszerelések engedélyei/biztosításai	
9.2.7. Egészségügyi felszerelések listája	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

9.2.8. Eszközökre biztosítással. Harmadik személynek okozott kár esetén felelősség biztosítással.	
9.2.9. Használt műszaki-mentő eszközök, járművek esetén a bevizsgálási, felülvizsgálati és alkalmazhatósági engedélyekkel	
9.3 Létezik-e „Cselekvési terv” az alábbiak tekintetében:	
9.3.1. Kommunikáció	
9.3.2. Sürgősségi evakuáció	
9.3.3. Egészségügyi kimenekítés	
9.3.4. Kárterületi műveletek	
9.3.5. Védelem, biztonság	
9.3.6. Logisztika	
9.3.7. Szállítás	
9.3.8. Eseménynapló	
9.3.9. Mozgósítás és visszahívás	
9.3.10. Kárterületi tevékenység (árvízi védekezés, lakosság kimenekítés, lakosság tájékoztatás)	
Mozgósítás és megérkezés a kárhelyre	
10. Aktiválás, mozgósítás	Igen/Nem
10.1. Képes-e a csapat megérkezni a kijelölt elindulási pontra az aktiválástól számított 12 órán belül (teljes készenlét elérése)?	
10.2. Rendelkezik-e a csapat több kitöltött papír-alapú adatlappal?	
10.3. Csapat rendelkezik-e eszközökkel a felszerelések állapotának figyelésére bevetés előtt és után.	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV

alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

10.4. Összegyűjtött-e a csapat vezetése a veszélyhelyzettel kapcsolatos információkat? Tájékoztatta-e a csapattagokat az alábbiakról:	
10.4.1. Aktuális helyzet	
10.4.2. Időjárás	
10.4.3. Védelem és biztonság, beleértve a lehetséges veszélyeket is, pl. veszélyes anyagok	
10.4.4. Sürgősségi evakuáció	
10.4.5. Egészségügyi, közállapotok	
10.4.6. Speciális vagy nem megszokott szempontok	
11. Műveleti bázis	Igen/Nem
11.1. Kiválasztott-e a csapat egy megfelelő műveleti bázist a helyi veszélyhelyzet kezelési hatósággal együtt?	
11.2. Biztosítja-e ez a műveleti bázis az alábbi összetevőkhöz szükséges feltételeket:	
11.2.1. Műveleti bázis vezetése (parancsnokság)	
11.2.2. Menedék a személyzet és a felszerelés számára (elhelyezés)	
11.2.3. Védelem, biztonság	
11.2.4. Kommunikáció	
11.2.5. Orvosi ellátás (csapattagok)	
11.2.6. Élelmiszer, víz biztosítása a kárterületen lévőknek (Önellátás 7 napig)	
11.2.7. Tisztaság, higiénia	
11.2.8. Ruhaszárító	
11.2.9. A felszerelés karbantartására, javítására szolgáló terület	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

11.2.10. Hulladékgyűjtő terület	
11.2.11. Önfenntartás 7 napig (áramellátás, működés, karbantartás, ellátás, elhelyezés)	
Árvízi védekezési és mentési műveletek	
12. Veszélyhelyzeti koordináció és tervezés	Igen/Nem
12.1. Mentőcsapat tagja rendelkezik-e eszközökkel, hogy a helyi vagy megyei irányítással és más mentőcsapattal dolgozzon együtt?	
12.2. Elvégzi-e a csapat a helyzetfelmérést és felderítést, megosztja az információt a hatóságokkal?	
12.3. Mentőcsapat egészségügyi komponense együttműködik-e az egészségügyi hatóságokkal az alábbiakban:	
12.3.1. Képes az egészségügyi támogatásban együttműködni (fertőzés elleni oltatás, higiénias feltételek biztosítása)	
12.3.2. Képes a sérültet ellátni és szállításra előkészíteni	
12.3.3. Súlyos szerencsétlenség felszámolásában való közreműködésre a hatóságokkal	
12.4. Biztosít-e a csapat vezetése (vezetője) folyamatos vezetést, illetve ellenőrzés alatt tartja-e az összes műveleti helyszínét?	
12.5. Előre nem látott eseményekre való felkészülésre rendelkezik tervvel.	
12.6. Beavatkozás esetén a csapatvezető eseménytől függően lehetőleg összekötője útján folyamatosan, hosszantartó hazai igénybevétel esetén naponta 18.00 óráig írásban jelent a helyi veszélyhelyzet-kezelési hatóság kijelölt kárhely-parancsnokának és a küldő BM OKF területi szervének.	
13. Műveleti kapacitás	Igen/Nem
13.1. Használ-e a csapat egy csapat irányítási rendszert a tagok tevékenységének nyomon követésére?	
13.2. Képes a műveleti tervét aktualizálni.	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV

alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

14. Felderítés	Igen/Nem
14.1. Készít-e interjú a csapat a helyiekkel és a védekezést irányító szervvel (vízügy, önkormányzat) információgyűjtés céljából?	
14.2. Végez-e a csapat veszély/kockázat értékelést, jelzi-e a veszélyes anyagok jelenlétét, illetve figyelmezteti-e a hatóságokat (egészségkárosító körülmények, elektromosság, környezeti károk, másodlagos veszélyek)?	
14.3. Használja-e a csapat jelölési rendszert (kiürített és ellenőrzött ingatlan, másodlagos veszély, szükséges állatmentés)?	
15. Árvízvédekezési műveletek	Igen/Nem
15.1. Megfontolta-e a csapat a rendelkezésére álló információk alapján, hogy mely árvízi védekezési területen dolgozik?	
15.2. Képes meglévő védművek ideiglenes megerősítésére?	
15.2.1. Az elejétől a végéig összesen 1000 méter hosszú 0,15 méter magas (1 sor nyúlgát) vízzáró gát építését 40 fővel 40 óra alatt képes elvégezni. (a homokot a helyi hatóságoknak kell rendelkezésre bocsátaniuk, a homok és a zsákok a helyszínen található). (Járási mentőcsoport esetében létszámarányosan kevesebbet kell teljesíteni.)	
15.2.2. Képes fóliázni, műanyag fóliát lerakni (amennyiben egy meglévő gát vízzáróvá alakításához szükséges, annak felépítésétől függően)	
15.2.3. Képes homokzsáktöltő gépet kezelni, használni.	
15.3. Képes vízügyi szakértői felügyelet mellett új ideiglenes árvízi védmű építésére	
15.3.1. Legalább 0,8 méter (vízoszlop magasság függvényében) magasságú víz visszatartására képes gátrendszer kiépítésére (bordás megtámasztás, buzgár megfogás stb.)	
15.3.2. Képes legyen a helyszínen rendelkezésre álló anyagokból töltést építeni (föld nyúlgát).	
15.3.3. Képes egy teherautóval megközelíthető területen belül legalább három helyszínen való munkavégzésre (település vagy védelmi szakasz). Járási mentőcsoport esetében minimum egy helyszínen.	
15.4. Szivattyú kapacitások ismerete. Képes legyen szivattyút kezelni.	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

15.4.1. Rendelkezik legalább 3 közepes teljesítményű szivattyúval (1000-2000 liter /perc). Járási mentőcsoportok esetében 1 szivattyú a minimum.	
15.5. Mentőcsapat folyamatos készültséget tart fent	
15.6. Mentőcsapat képes a gátak és töltések felügyeletére és karbantartására	
15.7. Együttműködik a vízügyi hatóságokkal	
15.8. Kárterületi eljárási renddel rendelkezik	
15.9. Rendelkezi az éjszakai munkavégzéshez szükséges felszerelésekkel (reflektor, fáklya)	
16. Orvosi ellátás	Igen/Nem
16.1. Biztosít-e a csapat sürgősségi orvosi ellátást kihűlt, sokkot kapott áldozat túlélésének növelését az elérésüktől kezdve, a kimentés ideje alatt és egészen átadásuk pillanatáig?	
16.2. Biztosított-e az orvosi ellátás a csapattagok számára?	
16.2.1. Elsődleges ellátás.	
16.2.2. Sürgősségi betegellátás	
16.2.3. Egészségügyi szűrés	
16.3. Rendelkeznek-e kidolgozott eljárással a csapattag súlyos sérülése vagy halála esetére?	
16.4. Biztosított-e az orvosi ellátás adminisztrációja? Vezet-e a csapat vezetése nyilvántartást a tagok baleseteiről/sérüléseiről	
17. Biztonsági szempontok	Igen/Nem
17.1. Rendelkeznek-e biztonságot figyelő rendszerrel és a hozzákapcsolódó dokumentációkkal (település térkép, elöntési térkép, kitelepítési terv, veszély-elhárítási terv)?	

SZERVEZETI ÉS MŰVELETI IRÁNYELV
alapvető szakmai követelmény a mentésbe bevonható hazai önkéntes mentőszervezetek részére
alapvető vízkár-elhárítási tevékenység szakterületre

Csapat visszavonás	Igen/Nem
19. Visszavonási stratégia, kivonulás	
19.1. Koordinálta-e a csapat távozását a helyi veszélyhelyzet kezelési hatósággal?	
19.2. Követik-e a visszatelepülési eljárást a csapattagok (jelentés tett, felhasznált anyagok mennyisége, kimentett személyek száma)?	
19.3. Megfontolta-e a csapat vezetése, hogy milyen felszerelést adhatnak át a hatóságoknak?	
19.4. Lebontják-e a tábort mielőtt elindulnak?	
19.5. Közreműködnek az utóműveletekben (mentesítés, kárbecslés, romeltakarítás, állati tetemek összegyűjtése).	
19.6. Elkészítik-e a bevetési jelentésüket a BM OKF-nek 30 napon belül?	

Megjegyzések:

Mellékletei: Bemutató Hátteranyag (készíti: szervezet). Záró Összefoglaló Jelentés (készítő: területi szerv)

Kelt, ,.....év. hó nap.

.....
 BM OKF által kijelölt minősítő csoport vezetője

.....
 Önkéntes mentőszervezet vezetője

.....
 BM OKF területi szervének vezetője